

2.9. Mosoni volt fiúiskola (Haller-iskola)

Cím	Mosonmagyaróvár, Mosonvár utca 15.
Helyrajzi szám	3233
GPS koordináták	47° 51' 19" N 17° 16' 18" E
Törzsszám	3175
Nyilv. azonosító	17700
Eredeti funkció	Iskola
Jelenlegi funkció	Iskola
Építés ideje	1909 - 1910
Tervező	Medgyaszay István
Stílus	Nemzeti szecesszió
Adatfelvétel ideje	2018. 11. 20.

2.9. Mosoni volt fiúiskola (Haller-iskola)

A műemlék leírása

A vasbeton-szerkezetű, lapostetős, egyemeletes épület négyzetes-hasáb tömegét a kissé megemelt északnyugati szárny tagolja. Az egymás felett 2 tantermet magában foglaló északnyugati traktus a homlokzat síkjából kissé előrelép. A homlokzati sík váltásában, az épület középtengelyében nyílik a főbejárat, melynek baloldalán Sidló Ferenc (1882-1954) Anya gyermekével c. szobra áll. Az északi főhomlokzat héttengelyes, a kiugró nyugati rész falsíkját mindkét szinten 4-4 nagyméretű ablak tagolja. A főhomlokzat keleti részének 2 ablaka eredetileg virágablak-jellegű volt, könyöklőjüket 2-2 konzol támasztotta alá. Az iskola kétszárnyú ablakait kiugró szemöldök és könyöklő hangsúlyozta. A mélyen kinyúló főpárkányt Medgyasszay erőteljes vasbeton konzolok sorával támasztotta meg. A párkány alatt magyaros motívumból szerkesztett kétsoros fríz fut körbe.

Az épület belső magja a lépcsőház központi átriuma, gúla alakú acél-üveg felüvilágítóval. Körbefutó galériáját faragott fagerendákat imitáló vasbeton gerendák tartják, mellvédje a homlokzati díszhez hasonló mintájú áttöréssel díszített. A galériára felvezető egykarú lépcső korlátja hasonló kialakítású. A főépületen egykor kívül álló egészségügyi helyiségekhez szépen formált faszerkezetű fedett folyosó vezetett. Az iskola telkét az 1940-es évekig faragott oszlopokkal tagolt, fűrészelt-díszes deszkakerítés határolta.

A műemlék története

Mosonnak az egyház által fenntartott katolikus iskoláját 1869-ben vette át a község. Hamarosan szűknek bizonyult, s a nagyközség kérésére 1908-ban engedélyezte a minisztérium egy új fiúiskola építését, amelynek tervezésével Benkó (azaz Medgyasszay) Istvánt bízták meg. Oross István mosoni építésszt választották a kivitelezésre, s az új iskolaépületet 1910. szept. 10-én adták át.

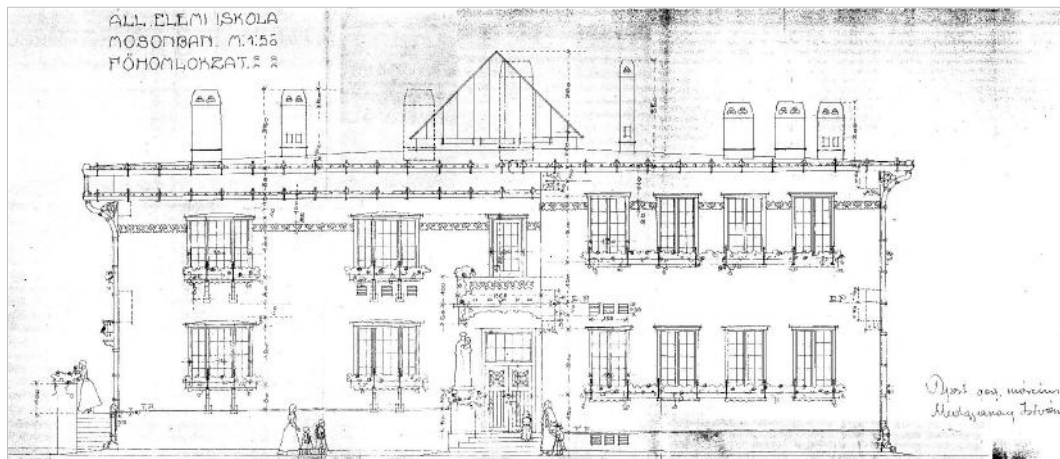
Az épület ekkor még újdonságnak számított. Architektúrája erősen különbözött Moson és Magyaróvár historizáló épületeitől (Postapalota, Mosonvármegyei Múzeum). A tervek készítő Medgyasszay István oklevelét 1904-ben szerezte meg a bécsi Képzőművészeti Akadémián és a Műszaki Főiskolán, majd a budapesti Műegyetemen folytatott tanulmányok után. Ő tervezte a veszprémi (1907-8) és a soproni (1908-9) színházat, 1909-10-ben pedig Mosonon kívül több erdélyi népiskola megtervezésével bízták meg. Építészeti formálás módjának eredői között kiemelkedő jelentőségű Otto Wagner művészete (elemi geometriai alakzatokból komponált tömegforma) és a magyar népi formakultúra (díszítő részletek). Mindezt újszerű szerkezeti és technikai megoldásokkal kombinálta (vasbeton, acél - üveg). Arra törekedett, hogy megalapozza a vasbeton építészeti esztétikáját, melynek egyik úttörője lett. Sajátos és egyéni formanyelve minden fontos elemére ráismerhetünk a mosoni fiúiskola épületén.

2.9. Mosoni volt fiúiskola (Haller-iskola)

A műemlék állapota

Az elmúlt több mint száz esztendő alatt az épületen több átalakítást hajtottak végre, amelyek során eredeti megjelenése és esztétikai hatása jelentősen sérült. 1959-60-ban teljes felújításon esett át az épület az iskola 50 éves fennállásának tiszteletére. Ekkor bonthatták el a főhomlokzat jellegzetes zárterkélyszerű ablakait. A Medgyaszay-épület bővítésére 1986-87-ben, majd 1995-ben került sor, amelynek keretében új szárnyakkal toldották meg. Az átalakítások során az összes ablakot kicserélték, eltűntek a keretelő tagozatok, virágládák. Ezzel az ablakok tkp. a falsíkba bemetszett nyílások lettek, mindenféle a falsíkból előreugró plasztikai érték nélkül, amely fontos eleme volt az eredeti terveknek. A fűtésrendszer korszerűsítésekor, 1987-ben az eredeti, jellegzetes formájú kéményeket is elbontották.

Archív fényképek

Forrásmunkák

1. Medgyaszay István. Válogatta és összeállította: Poltner Ferenc. Bp. 2004.
2. Rémiás D. Tibor: A mosoni iskolák története a dualizmus idején. In: Moson évszázadai. Tanulmányok és kismonográfia Moson település és Moson vármegye múltjából a kezdetektől 1946-ig. Főszerkesztő Thullner István, Tuba László. Mosonmagyaróvár, 2010. 206-209. pp.
3. Székely Zoltán: Haller János Általános, Szakközép- és Szakiskola. Kézirat, 2013.
4. A képek forrása: Moldoványi Géza, archív képek Hansági Múzeum.